

Trysil kommune

Kommunedirektøren

Kommunal- og distriktsdepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Dato: 19.12.2022
Vår ref.: 2022/3230-32470/2022
Deres ref.:

Melding om vedtak

NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene - høringsuttalelse fra Trysil kommune

Trysil kommunestyre behandlet denne saken 13.12.2022 og fattet dette vedtaket:

Høringsuttalelse fra Trysil kommune til NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene:

Utvalget kommenterer at turistkommuner har utfordringer og kostnader knyttet til å gi velferdsgoder til deltidsinnbyggere. Men utvalget skriver videre at dette bør løses utenfor inntektssystemet.

Trysil kommune ber derfor om at typiske turistkommuner, når reismålsutvalget har levert sin innstilling 31.03.2023, får innføre en turistskatt eller en form for fellesgodefinansiering.

Trysil kommune ber også om at det opprettes en oppgjørsordning for helsetjenester, der kommuner som gir helsetjenester/legetjenester til fritidsinnbyggere/turister kan sende regning til den kommunen der disse har bostedsadresse for å få dekket denne type kostnader. Dette på samme måte som det betales for gjesteelever mellom kommuner.

Trysil kommune mener at kommuner selv bør fastsette satsen for eiendomsskatt innenfor et tak på 7 promille. Trysil kommune vil understreke at eiendomsskatt fortsatt skal være en kommunal skatt og ønsker ikke å åpne for at Staten skal kunne bestemme nivå eller være mottaker av eiendomsskatt.

Trysil kommune mener innslagspunktet for den symmetriske utjevningen av inntektsutjevningen bør heves fra 60 % til 75 %. Dette for at kommuner skal ha større muligheter til å likeverdige velferdstjenester.

Trysil kommune er imot det nye prinsippet der staten innfører en naturressursskatt og kan omfordele 10 % av det kommunene har fått som en kompensasjon for å stille naturressurser til disposisjon.

Trysil kommune har en viss forståelse av at det må gjøres noe med kostnadsnøkkelen som omhandler psykisk utviklingshemmede. Trysil kommune foreslår at vektingen halveres. Om nøkkelen skal justeres så mye som det er foreslått, må kommunene gis tid til å omstille seg med en gradvis innfasing.

Trysil kommune er landets nest største fritidsboligkommune med godt over 6.000 fritidsboliger hvilket tilsvarer at det finnes én fritidsbolig for hver innbygger. Trysil kommune har flerdobbelt antall deltidsboliger i forhold til antall fastboliger. Kommunene er stor i areal, men med et forholdsvis lavt innbyggertall.

Fritidsboligene brukes i stadig større utstrekninger – gjerne flere dager i uken og ikke utelukkende i ferier – slik at det ofte er mer treffende å omtale hyttene som deltidsboliger eller sekundærboliger, og de som oppholder seg der som deltidsinnbyggere. Trysil kommune er derfor særlig opptatt av spørsmål knyttet til kommunenes oppgaver og ansvar for kommunenes deltidsinnbyggere. Det er et uttrykt mål for Trysil kommune at lokalisering, dimensjonering og finansiering av offentlig infrastruktur, beredskaps- og tjenesteproduksjon i større grad baseres på brukertall fremfor innbyggertall.

Trysil kommune legger til grunn at et av de store spørsmålene inntektssystemutvalget skulle behandle, var avveiningen av hensynet til likeverdige tjenester. Det er Trysil kommunes syn at utviklingen har ført til at spørsmålet om likeverdige tjenester i større grad enn i dag må vurderes i lys av det reelle antall personer som oppholder seg i kommunen, brukertallet, ikke utelukkende hvem som er fastboende – eller folkeregistrert i kommunen.

Når det gjelder utjevning av ulike utgifter er den prinsipielle målsettingen i dag full utjevning av forskjeller i såkalte ufrivillige kostnader. Det er likevel ikke slik at det rent faktisk foretas en full utgiftsutjevning. Om dette uttaler for eksempel Demografiutvalget, NOU 2020:15, om distriktskommuner:

«Men det er også rimelig å anta at kommunene må ta et større ansvar for flere oppgaver i distriktene som følge av mangel på velfungerende markeder, for eksempel knyttet til utvikling av lokalsamfunnet, boligmarkedet, bygging av infrastruktur (for eksempel bredbånd), samordne tilbud og etterspørsel etter utdanning og kompetanseutvikling mv.»

Og videre:

"Kommunene på sentralitet 5 og 6 har de største driftsutgiftene per innbygger. Dette reflekterer blant annet at en større andel av befolkningen i disse kommunene tilhører aldersgrupper som trenger velferdstjenester fra kommunen, og at en liten og mer spredtbygd bosetting også gir en tjenestestruktur som er dyrere å drifte.»

Antall personer som bor i en kommune deler av uken/året er sterkt økende, og samfunnet har endret seg mye siden innføringen av inntektssystemet i 1986. Bruk av sekundærboliger har økt og øker ekstremt, både under og etter pandemien. «Hyttekontor» hadde vi ikke som begrep for noen år siden, men med naturopplevelser rett utenfor døra, fiber i veggen og bedre vei- og banenett som gjør reisetiden mindre, brukes sekundærboligene i stadig økende grad. Det er et tegn i tiden at de fleste nye hytter nå tegnes med eget kontor.

Kommunen har ansvar for alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid. Helse- og omsorgstjenester, brann og annen beredskap, samt informasjonsoppgave fra tjenestetorget har økt vesentlig de siste årene. Trysil kommune mener inntektssystemet i større grad enn i dag må ta hensyn til at kommunene er lovpålagt å ha gode tjenester til alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid, ikke kun de fastboende.

I tillegg til «alderssammensetningen i befolkningen, bosettingsmønster, sosioøkonomiske forhold og kommunestørrelse», som dagens inntektssystem tar hensyn må følgende innarbeides i grunnlaget:

- Antall fritidsenheter i matrikkel

- Statistikk på antall mennesker i enheten ved bruk
- Statistikk på antall dager enheten er i bruk i løpet av året
- Estimerte tjenester en fritidsinnbygger har behov for sammenlignet med faste innbyggere

Utvalget nevner i sin NOU fritidsboligutbygging og konsekvenser for inntektssystemet. I sammendraget sier man:

«Kommuner med mange fritidsinnbyggere har selv valgt å legge til rette for utbygging av fritidsboliger. Kostnader forbundet med dette bør dermed ikke betraktes som ufrivillige kostnader og bør ikke omfattes av utgiftsutjevningen. I den grad det er et problem at enkelte gjesteinnbyggere mottar omfattende tjenester utenfor sin hjemkommune, må det vurderes løsninger utenfor inntektssystemet.»

Dersom man legger til grunn at inntektssystemet skal hensynta hva kommunene selv kan påvirke, så gjelder vel det ikke bare fritidsboliger, men all boligbygging og annen utbygging, også i byene. Skal man følge et slikt prinsipp, faller grunnlaget for dagens system sammen.

Trysil kommune mener derfor at deltidsinnbyggerfenomenet og brukertall versus innbyggertall avgjort er en faktor som må hensyntas i utvikling av nytt inntektssystem.

Med hilsen

Jan Sævig
Kommunedirektør
Tlf. 90 72 49 37

Dette brevet er elektronisk godkjent og sendes derfor uten signatur.

Vedlegg:

1 Saksframlegg med vedtak

NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene - høringsuttalelse

Utvalg	Utvalgssaksnr.	Møtedato
Formannskapet	2022/61	30.11.2022
Kommunestyret	2022/63	13.12.2022

Andre relevante saksdokumenter:

[NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene](#)

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Høringsuttalelse fra Trysil kommune til NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene:

Utvalget kommenterer at turistkommuner har utfordringer og kostnader knyttet til å gi velferdsgoder til deltidsinnbyggere. Men utvalget skriver videre at dette bør løses utenfor inntektssystemet.

Trysil kommune ber derfor om at typiske turistkommuner, når reismålsutvalget har levert sin innstilling 31.3.2023, får innføre en turistskatt eller en form for fellesgodefinansiering.

Trysil kommune ber også om at det opprettes en oppgjørsordning for helsetjenester, der kommuner som gir helsetjenester/legetjenester til fritidsinnbyggere/turister kan sende regning til den kommunen der disse har bostedsadresse for å få dekket denne type kostnader. Dette på samme måte som det betales for gjesteelever mellom kommuner.

Trysil kommune mener at kommuner selv bør fastsette satsen for eiendomsskatt innenfor et tak på 7 promille.

Trysil kommune mener innslagspunktet for den symmetriske utjevningen av inntektsutjevningen bør heves fra 60 % til 75 %. Dette for at kommuner skal ha større muligheter til å gi likeverdige velferdstjenester.

Trysil kommune er imot det nye prinsippet der staten innfører en naturressursskatt og kan omfordele 10 % av det kommunene har fått som en kompensasjon for å stille naturressurser til disposisjon.

Trysil kommune har en viss forståelse av at det må gjøres noe med kostnadsnøkkelen som omhandler psykisk utviklingshemmede. Trysil kommune foreslår at vektingen halveres. Om nøkkelen skal justeres så mye som det er foreslått, må kommunene gis tid til å omstille seg med en gradvis innfasing.

Formannskapetets behandling i møte 30.11.2022:

Høringsuttalelse fra råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse ble sendt til politikerne på politikernettet 29.11.2022.

Tilleggsforslag fra SV og Sp ved Stine Akre til 4. avsnitt:

Trysil kommune vil understreke at eiendomsskatt fortsatt skal være en kommunal skatt og ønsker ikke å åpne for at Staten skal kunne bestemme nivå eller være mottaker av eiendomsskatt.

Votering:

1. Kommunedirektørens forslag til vedtak enstemmig vedtatt.
2. SV og Sps tilleggsforslag enstemmig vedtatt.

Innstilling i formannskapet 30.11.2022:

Høringsuttalelse fra Trysil kommune til NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene:

Utvalget kommenterer at turistkommuner har utfordringer og kostnader knyttet til å gi velferdsgoder til deltidsinnbyggere. Men utvalget skriver videre at dette bør løses utenfor inntektssystemet.

Trysil kommune ber derfor om at typiske turistkommuner, når reismålsutvalget har levert sin innstilling 31.03.2023, får innføre en turistskatt eller en form for fellesgodefinansiering.

Trysil kommune ber også om at det opprettes en oppgjørsordning for helsetjenester, der kommuner som gir helsetjenester/legetjenester til fritidsinnbyggere/turister kan sende regning til den kommunen der disse har bostedsadresse for å få dekket denne type kostnader. Dette på samme måte som det betales for gjesteelever mellom kommuner.

Trysil kommune mener at kommuner selv bør fastsette satsen for eiendomsskatt innenfor et tak på 7 promille. Trysil kommune vil understreke at eiendomsskatt fortsatt skal være en kommunal skatt og ønsker ikke å åpne for at Staten skal kunne bestemme nivå eller være mottaker av eiendomsskatt.

Trysil kommune mener innslagspunktet for den symmetriske utjevningen av inntektsutjevningen bør heves fra 60 % til 75 %. Dette for at kommuner skal ha større muligheter til å gi likeverdige velferdstjenester.

Trysil kommune er imot det nye prinsippet der staten innfører en naturressursskatt og kan omfordele 10 % av det kommunene har fått som en kompensasjon for å stille naturressurser til disposisjon.

Trysil kommune har en viss forståelse av at det må gjøres noe med kostnadsnøkkelen som omhandler psykisk utviklingshemmede. Trysil kommune foreslår at vektingen halveres. Om nøkkelen skal justeres så mye som det er foreslått, må kommunene gis tid til å omstille seg med en gradvis innfasing.

Kommunestyrets behandling i møte 13.12.2022:

Tilleggsforslag fra Ap, H og Frp ved Anders Nyhuus:

Trysil kommune er landets nest største fritidsboligkommune med godt over 6.000 fritidsboliger hvilket tilsvarer at det finnes én fritidsbolig for hver innbygger. Trysil kommune har flerdobbelte antall deltidsboliger i forhold til antall fastboliger. Kommunene er stor i areal, men med et forholdsvis lavt innbyggertall.

Fritidsboligene brukes i stadig større utstrekninger – gjerne flere dager i uken og ikke utelukkende i ferier – slik at det ofte er mer treffende å omtale hyttene som deltidsboliger eller sekundærboliger, og de som oppholder seg der som deltidsinnbyggere. Trysil kommune er derfor særlig opptatt av spørsmål knyttet til kommunenes oppgaver og ansvar for kommunenes deltidsinnbyggere. Det er et uttrykt mål for Trysil kommune at lokalisering, dimensjonering og finansiering av offentlig infrastruktur, beredskaps- og tjenesteproduksjon i større grad baseres på brukertall fremfor innbyggertall.

Trysil kommune legger til grunn at et av de store spørsmålene inntektssystemutvalget skulle behandle, var avveiningen av hensynet til likeverdige tjenester. Det er Trysil kommunes syn at utviklingen har ført til at spørsmålet om likeverdige tjenester i større grad enn i dag må vurderes i lys av det reelle antall personer som oppholder seg i kommunen, brukertallet, ikke utelukkende hvem som er fastboende – eller folkeregistrert i kommunen.

Når det gjelder utjevning av ulike utgifter er den prinsipielle målsettingen i dag full utjevning av forskjeller i såkalte ufrivillige kostnader. Det er likevel ikke slik at det rent faktisk foretas en full utgiftsutjevning. Om dette uttaler for eksempel Demografiutvalget, NOU 2020:15, om distriktskommuner:

«Men det er også rimelig å anta at kommunene må ta et større ansvar for flere oppgaver i distriktene som følge av mangel på velfungerende markeder, for eksempel knyttet til utvikling av lokalsamfunnet, boligmarkedet, bygging av infrastruktur (for eksempel bredbånd), samordne tilbud og etterspørsel etter utdanning og kompetanseutvikling mv.»

Og videre:

"Kommunene på sentralitet 5 og 6 har de største driftsutgiftene per innbygger. Dette reflekterer blant annet at en større andel av befolkningen i disse kommunene tilhører aldersgrupper som trenger velferdstjenester fra kommunen, og at en liten og mer spredtbygd bosetting også gir en tjenestestruktur som er dyrere å drifte.»

Antall personer som bor i en kommune deler av uken/året er sterkt økende, og samfunnet har endret seg mye siden innføringen av inntektssystemet i 1986. Bruk av sekundærboliger har økt og øker ekstremt, både under og etter pandemien. «Hyttekontor» hadde vi ikke som begrep for noen år siden, men med naturopplevelser rett utenfor døra, fiber i veggen og bedre vei- og banenett som gjør reisetiden mindre, brukes sekundærboligene i stadig økende grad. Det er et tegn i tiden at de fleste nye hytter nå tegnes med eget kontor.

Kommunen har ansvar for alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid. Helse- og omsorgstjenester, brann og annen beredskap, samt informasjonsoppgave fra tjenestetorget har økt vesentlig de siste årene. Trysil kommune mener inntektssystemet i større grad enn i dag må ta hensyn til at kommunene er lovpålagt å ha gode tjenester til alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid, ikke kun de fastboende.

I tillegg til «alderssammensetningen i befolkningen, bosettingsmønster, sosioøkonomiske forhold og kommunestørrelse», som dagens inntektssystem tar hensyn må følgende innarbeides i grunnlaget:

- Antall fritidsenheter i matrikkel
- Statistikk på antall mennesker i enheten ved bruk
- Statistikk på antall dager enheten er i bruk i løpet av året
- Estimerte tjenester en fritidsinnbygger har behov for sammenlignet med faste innbyggere

Utvalget nevner i sin NOU fritidsboligutbygging og konsekvenser for inntektssystemet. I sammendraget sier man:

«Kommuner med mange fritidsinnbyggere har selv valgt å legge til rette for utbygging av fritidsboliger. Kostnader forbundet med dette bør dermed ikke betraktes som ufrivillige kostnader og bør ikke omfattes av utgiftsutjevningen. I den grad det er et problem at enkelte gjesteinnbyggere mottar omfattende tjenester utenfor sin hjemkommune, må det vurderes løsninger utenfor inntektssystemet.»

Dersom man legger til grunn at inntektssystemet skal hensynta hva kommunene selv kan påvirke, så gjelder vel det ikke bare fritidsboliger, men all boligbygging og annen utbygging, også i byene. Skal man følge et slikt prinsipp, faller grunnlaget for dagens system sammen.

Trysil kommune mener derfor at deltidsinnbyggerfenomenet og brukertall versus innbyggertall avgjort er en faktor som må hensyntas i utvikling av nytt inntektssystem.

Votering:

1. Formannskapetets innstilling enstemmig vedtatt.
2. Ap, H og Frps tilleggsforslag vedtatt med 12 (Ap, H og Frp) mot 8 stemmer (Sp og SV).

Vedtak i kommunestyret 13.12.2022:

Høringsuttalelse fra Trysil kommune til NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene:

Utvalget kommenterer at turistkommuner har utfordringer og kostnader knyttet til å gi velferdsgoder til deltidsinnbyggere. Men utvalget skriver videre at dette bør løses utenfor inntektssystemet.

Trysil kommune ber derfor om at typiske turistkommuner, når reismålsutvalget har levert sin innstilling 31.03.2023, får innføre en turistskatt eller en form for fellesgodefinansiering.

Trysil kommune ber også om at det opprettes en oppgjørsordning for helsetjenester, der kommuner som gir helsetjenester/legetjenester til fritidsinnbyggere/turister kan sende regning til den kommunen der disse har bostedsadresse for å få dekket denne type kostnader. Dette på samme måte som det betales for gjesteelever mellom kommuner.

Trysil kommune mener at kommuner selv bør fastsette satsen for eiendomsskatt innenfor et tak på 7 promille. Trysil kommune vil understreke at eiendomsskatt fortsatt skal være en kommunal skatt og ønsker ikke å åpne for at Staten skal kunne bestemme nivå eller være mottaker av eiendomsskatt.

Trysil kommune mener innslagspunktet for den symmetriske utjevningen av inntektsutjevningen bør heves fra 60 % til 75 %. Dette for at kommuner skal ha større muligheter til å gi likeverdige velferdstjenester.

Trysil kommune er imot det nye prinsippet der staten innfører en naturressursskatt og kan omfordele 10 % av det kommunene har fått som en kompensasjon for å stille naturressurser til disposisjon.

Trysil kommune har en viss forståelse av at det må gjøres noe med kostnadsnøkkelen som omhandler psykisk utviklingshemmede. Trysil kommune foreslår at vektingen halveres. Om nøkkelen skal justeres så mye som det er foreslått, må kommunene gis tid til å omstille seg med en gradvis innfasing.

Trysil kommune er landets nest største fritidsboligkommune med godt over 6.000 fritidsboliger hvilket tilsvarer at det finnes én fritidsbolig for hver innbygger. Trysil kommune har flerdobbelte antall deltidsboliger i forhold til antall fastboliger. Kommunene er stor i areal, men med et forholdsvis lavt innbyggertall.

Fritidsboligene brukes i stadig større utstrekninger – gjerne flere dager i uken og ikke utelukkende i ferier – slik at det ofte er mer treffende å omtale hyttene som deltidsboliger eller sekundærboliger, og de som oppholder seg der som deltidsinnbyggere. Trysil kommune er derfor særlig opptatt av spørsmål knyttet til kommunenes oppgaver og ansvar for kommunenes deltidsinnbyggere. Det er et uttrykt mål for Trysil kommune at lokalisering, dimensjonering og finansiering av offentlig infrastruktur, beredskaps- og tjenesteproduksjon i større grad baseres på brukertall fremfor innbyggertall.

Trysil kommune legger til grunn at et av de store spørsmålene inntektssystemutvalget skulle behandle, var avveiningen av hensynet til likeverdige tjenester. Det er Trysil kommunes syn at utviklingen har ført til at spørsmålet om likeverdige tjenester i større grad enn i dag må vurderes i lys av det reelle antall personer som oppholder seg i kommunen, brukertallet, ikke utelukkende hvem som er fastboende – eller folkeregistrert i kommunen.

Når det gjelder utjevning av ulike utgifter er den prinsipielle målsettingen i dag full utjevning av forskjeller i såkalte ufrivillige kostnader. Det er likevel ikke slik at det rent faktisk foretas en full utgiftsutjevning. Om dette uttaler for eksempel Demografiutvalget, NOU 2020:15, om distriktkommuner:

«Men det er også rimelig å anta at kommunene må ta et større ansvar for flere oppgaver i distriktene som følge av mangel på velfungerende markeder, for eksempel knyttet til utvikling av lokalsamfunnet, boligmarkedet, bygging av infrastruktur (for eksempel bredbånd), samordne tilbud og etterspørsel etter utdanning og kompetanseutvikling mv.»

Og videre:

"Kommunene på sentralitet 5 og 6 har de største driftsutgiftene per innbygger. Dette reflekterer blant annet at en større andel av befolkningen i disse kommunene tilhører aldersgrupper som trenger velferdstjenester fra kommunen, og at en liten og mer spredtbygd bosetting også gir en tjenestestruktur som er dyrere å drifte.»

Antall personer som bor i en kommune deler av uken/året er sterkt økende, og samfunnet har endret seg mye siden innføringen av inntektssystemet i 1986. Bruk av sekundærboliger har økt og øker ekstremt, både under og etter pandemien. «Hyttekontor» hadde vi ikke som begrep for noen år siden, men med naturopplevelser rett utenfor døra, fiber i veggen og bedre vei- og banenett som gjør reisetiden mindre, brukes sekundærboligene i stadig økende grad. Det er et tegn i tiden at de fleste nye hytter nå tegnes med eget kontor.

Kommunen har ansvar for alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid. Helse- og omsorgstjenester, brann og annen beredskap, samt informasjonsoppgave fra tjenestetorget har økt vesentlig de siste årene. Trysil kommune mener inntektssystemet i større grad enn i dag må ta hensyn til at kommunene er lovpålagt å ha gode tjenester til alle som oppholder seg i kommunen til enhver tid, ikke kun de fastboende.

I tillegg til «alderssammensetningen i befolkningen, bosettingsmønster, sosioøkonomiske forhold og kommunestørrelse», som dagens inntektssystem tar hensyn må følgende innarbeides i grunnlaget:

- Antall fritidsenheter i matrikkel
- Statistikk på antall mennesker i enheten ved bruk
- Statistikk på antall dager enheten er i bruk i løpet av året
- Estimerte tjenester en fritidsinnbygger har behov for sammenlignet med faste innbyggere

Utvalget nevner i sin NOU fritidsboligutbygging og konsekvenser for inntektssystemet. I sammendraget sier man:

«Kommuner med mange fritidsinnbyggere har selv valgt å legge til rette for utbygging av fritidsboliger. Kostnader forbundet med dette bør dermed ikke betraktes som ufrivillige kostnader og bør ikke omfattes av utgiftsutjevningen. I den grad det er et problem at enkelte gjesteinnbyggere mottar omfattende tjenester utenfor sin hjemkommune, må det vurderes løsninger utenfor inntektssystemet.»

Dersom man legger til grunn at inntektssystemet skal hensynta hva kommunene selv kan påvirke, så gjelder vel det ikke bare fritidsboliger, men all boligbygging og annen utbygging, også i byene. Skal man følge et slikt prinsipp, faller grunnlaget for dagens system sammen.

Trysil kommune mener derfor at deltidsinnbyggerfenomenet og brukertall versus innbyggertall avgjort er en faktor som må hensyntas i utvikling av nytt inntektssystem.

Bakgrunn

12. mai 2020 oppnevnte regjeringen Solberg et offentlig utvalg for å foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene. Utvalget skulle vurdere dagens inntektssystem og de ulike elementene i dette og komme med et forslag til ny utforming av inntektssystemet for kommunene.

Inntektssystemet er et system for fordeling av det statlige rammetilskuddet og omfordeling av kommunenes skatteinntekter, samlet kalt kommunenes frie inntekter. Inntektssystemet består av flere elementer, blant annet en utgiftsutjevning som skal kompensere kommunene for ufrivillige variasjoner i utgiftsbehovet, en utjevning av skatteinntekter og ulike regionalpolitisk begrunnede tilskudd.

Siden innføringen i 1986 har det skjedd flere større og mindre endringer i inntektssystemet, og systemet har blitt revidert med jevne mellomrom. Inntektssystemet for kommunene ble sist endret i 2017. Det har tidligere vært nedsatt to offentlige utvalg som har vurdert og foreslått endringer i inntektssystemet etter at det ble innført i 1986; Rattsøutvalget i 1996/1997 og Borgeutvalget i 2005.

Det er nå over 15 år siden forrige offentlige utvalg foretok en helhetlig vurdering av inntektssystemet for kommunene. Ved behandlingen av kommuneproposisjonen for 2019 ba Stortinget regjeringen om å sette ned et offentlig utvalg for å gå gjennom inntektssystemet for kommunene, og dette utvalget ble oppnevnt våren 2020.

Utvalgets utredning ble overlevert til kommunal- og distriktsministeren 29. august 2022. Departementet ønsker at berørte og interesserte aktører vurderer utvalgets anbefalinger og sendte derfor utredningen på høring. Frist for høringsuttalelse ble satt til 22. desember 2022, senere forlenget til 4. januar 2023.

I oppsummeringen i 2022:10 i den 298-siders NOU-rapporten står det:

Utvalget er bedt om foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene, vurderedagens system og komme med et forslag til utforming av inntektssystemet. Inntektssystemet ble innført i 1986, og har tidligere vært vurdert av to offentlige utvalg; Rattsø-utvalget i 1996/1997.

1NOU 1996: 1 Et enklere og mer rettferdig inntektssystem og Borgeutvalget i 2005. Det har vært flere større revisjoner av inntektssystemet i perioden, men hovedtrekkene i inntektssystemet har ligget fast siden innføringen i 1986.

Utvalget mener at dagens inntektssystem i all hovedsak fungerer godt. Inntekts- og utgiftsutjevningen bidrar til å redusere inntektsforskjellene mellom kommunene, og kompenserer kommunene for kostnadsforskjeller som den enkelte kommune ikke selv kan påvirke. Det er imidlertid mange år siden forrige helhetlige revisjon av inntektssystemet, og både inntekts- og utgiftsutjevningen bør gjennomgås med tanke på hva disse omfordelingsordningene fanger opp og hvordan de eventuelt bør justeres.

I tillegg til omfordelingen i inntekts- og utgiftsutjevningen er det flere regionalpolitiske tilskudd i inntektssystemet, et skjønnstilskudd for å ivareta hensyn som ikke fanges opp av de øvrige delene av inntektssystemet, samt en overgangsordning som setter en grense for hvor mye lavere enn landsgjennomsnittet endringen i rammetilskuddet til den enkelte kommune kan være fra ett år til det neste. Jo flere slike ordninger det er i inntektssystemet, jo mer komplisert og uoversiktlig vil systemet bli. Utvalget har vurdert alle elementene i dagens system, og vil peke på noen elementer som kan avvikles eller endres. Etter utvalgets vurdering bør mest mulig av de frie inntektene fordeles etter faste kriterier, og gjennom ordninger som kommer alle kommuner til gode. Særordninger for enkelte kommuner eller kommunetyper bør begrenses, og gjenværende ordninger bør begrunnes særskilt.

Rammefinansiering er hovedmodellen for finansiering av kommunesektoren. Utvalget mener dette er et viktig prinsipp som må videreføres. En viktig side ved inntektssystemet er å tilføre kommunene inntekter uten å legge føringer på hvordan inntektene skal brukes. Inntektssystemet skal sørge for at alle kommuner settes i stand til å tilby et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere, samtidig som hensynet til lokalt selvstyre og effektiv ressursbruk tilsier at systemet må innrettes slik at det er rom for kommunene til å velge ulike måter å løse sine oppgaver på.

Kommunene har ansvar for svært mange ulike tjenester og oppgaver. Om lag 71,5 pst. av kommunesektorens inntekter omfattes av inntektssystemet.³ Systemets store betydning for kommunenes inntekter kan være en grunn til å bruke det til å løse problemstillinger på mange ulike områder. Utvalget vil imidlertid peke på at hovedmålet med inntektssystemet ikke er å styre kommunenes prioriteringer, men å sette dem i stand til å tilby likeverdige tjenester til sine innbyggere.

I 2022 ble det innført et eget grunnskoletilskudd innenfor inntektssystemet, der kommunene får tilskudd etter antall grunnskoler i kommunen.⁴ Etter utvalgets vurdering er dette et eksempel på en omfordeling innenfor inntektssystemet som legger en føring på hvordan kommunene

skal organisere seg, selv om det ikke er en formell binding på bruken av midlene. Denne typen omfordeling er uheldig, og bør i størst mulig grad unngås.

Utvalget er i mandatet bedt om å legge til grunn at generalistkommuneprinsippet skal ligge fast. Dette prinsippet innebærer at alle kommunene har samme oppgaver og ansvar. Ved å tildele og utjevne inntekter mellom de enkelte kommunene understøtter inntektssystemet dette prinsippet. Økonomi alene kan imidlertid ikke løse alle kommunale utfordringer, og etter utvalgets syn er det for eksempel begrenset hva inntektssystemet kan gjøre for å møte økende utfordringer knyttet til ulik kapasitet og kompetanse mellom kommuner. Utvalget har i sitt arbeid lagt vekt på å utforme et inntektssystem med utgangspunkt i dagens situasjon. Hvis det framover blir gjort endringer som innebærer at prinsippet om at alle kommuner skal ha de samme oppgaver og ansvar fravikes, må det foretas en ny vurdering av hvordan inntektssystemet skal utformes.

Gjeldende og nytt forslag til samlet kostnadsnøkkel.

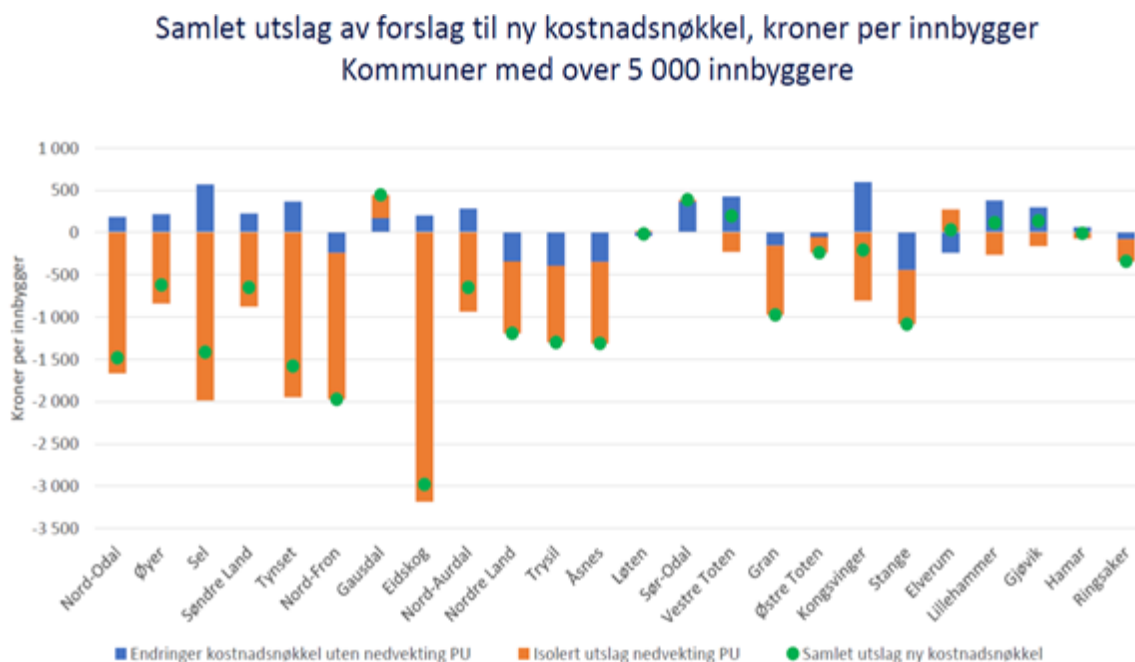
Vekt 2022 er den kostnadsnøkkelen som gjelder i dag, mens der det står inntektssystemutvalget er den nye som foreslås.

Kriterium	Vekt 2022	Inntektssystemutvalget
Imbyggere 0-1 år	0,0057	
Imbyggere 0 år		0,0027
Imbyggere 2-5 år	0,1355	
Imbyggere 1-5 år		0,1397
Imbyggere 6-15 år	0,2632	
Imbyggere 6-12 år		0,1618
Imbyggere 13-15 år		0,0915
Imbyggere 16-22 år	0,0236	0,0235
Imbyggere 23-66 år	0,1051	0,1235
Imbyggere 67-79 år	0,0570	0,0691
Imbyggere 80-89 år	0,0775	0,0791
Imbyggere 90 år og over	0,0389	0,0359
Sone	0,0100	0,0103
Nabo	0,0100	0,0103
Gradert basistilskudd	0,0159	0,0176
Landbrukskriteriet	0,0021	0,0021

Kriterium	Vekt 2022	Inntektssystemutvalget
Ikke-gifte 67 år og over	0,0459	
Aleneboende over 67 år		0,0396
Uføre 18-49 år	0,0063	
Pasienter rus og psykisk helse (NPR)		0,0342
Opphopningsindeks	0,0093	
Opphopningsindeks ny		0,0040
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0165	
Imbyggere med høyere utdanning	0,0181	
Lønnstakere 25 - 54 år i heltidsstilling		0,0315
Innvandrere 6-15 år, ekskl. Skandinæ	0,0070	0,0078
PU 16 år og over	0,0491	0,0171
Dødelighet	0,0459	0,0447
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0082	0,0142
Aleneboende 30-66 år	0,0189	0,0211
Barn 0-15 år med enslig forsørger	0,0186	0,0071
Lavinntektskriteriet	0,0117	0,0116
Sum	1,0000	1,0000

Her er hele kostnadsnøkkelen og vi ser sluttsummen på 1. Dette er det totale som kan fordeles i rammetilskudd. Det er vektingen mellom de ulike parametere, med fire desimaler etter komma, som det ikke er så lett å forstå og heller ikke å forklare.

Kommunedirektøren velger også å ta med en foil fra en presentasjon KS Innlandet hadde for sine kommuner.

Denne illustrerer hvordan den nye foreslåtte inntektstjusteringen vil slå ut for kommunene i Innlandet. Her vises kommuner med en størrelse på over 5 000 innbyggere. Vi ser at vi får en forholdsvis stor negativ utvikling for Trysil, der nedvektningen av PU er det elementet som påvirker mest.

Kommunedirektøren velger å konsentrere seg om noen tema i denne høringen:

NOU 2022:10 Inntektssystemet for kommunene er hele på 298 sider og det er svært interessant lesning. Det er mange tema som kunne vært trukket fram, og kommentert, men kommunedirektøren velger å fokusere på noen tema som han mener har betydning for Trysil. Han velger innledningsvis å trekke ut noen utvalgte kapitler i utredningen, for senere å kommentere dem. Det kan være viktige tema kommunedirektøren ikke klarer å få med seg i farten, så det er bare positivt om det kommer inn nye momenter gjennom den politiske behandlingen.

1. Om turistkommuner står det blant annet:

Det er i dag et grunnleggende prinsipp i inntektssystemet at fordelingen av inntekter mellom kommunene bygger på folkeregistrert innbyggertall i kommunen, og de frie inntektene tilfaller i hovedsak den kommunen der innbyggeren er folkeregistrert.

For de aller fleste kommunale tjenestene er det sammenfall mellom hvor innbyggeren er folkeregistrert, og der innbyggeren får tjenester. På noen områder er det imidlertid slik at en kommune også tilbyr, og har ansvar for, kommunale tjenester til personer som ikke er folkeregistrert i kommunen. Dette gjelder for eksempel innbyggere som har fritidsbolig i en annen kommune enn hjemkommunen, studenter som bor og studerer et annet sted enn der de er folkeregistrert, pendlere og personer fra omegnskommuner som benytter tjenester i en regionsenterkommune.

Noen av de tjenestene kommunene har ansvar for er ikke avgrenset til kommunens egne innbyggere. Et viktig punkt er at kommunene har ansvaret for beredskapen innenfor sitt geografiske område, og dette ansvaret gjelder alle som til enhver tid oppholder seg i

kommunen. I følge helse- og omsorgstjenesteloven skal kommunene sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Kommunens ansvar for beredskap, herunder legevakt, innebærer at kommunene må ha kapasitet til å håndtere betydelige svingninger i etterspørselen etter tjenester. Legevakt og øvrig beredskap må dimensjoneres for å kunne ta høyde for antallet personer som faktisk oppholder seg i kommunen til enhver tid. Andre tjenester i kommunen som også retter seg mot gjesteinnbyggere er for eksempel planlegging og tilrettelegging for bruk av areal i kommunen, behandling av plan- og byggesaker, infrastruktur, kultur- og idrettstilbud og ulike tekniske tjenester.

Rammetilskuddet til kommunene beregnes ut fra antall personer som er folkeregistrert i kommunen, og også skatteinntektene tilfaller i hovedsak kommunen der skatteyteren er folkeregistrert. Et unntak er formuesskatt og eiendomsskatt på fritidsboliger, som tilfaller den kommunen der fritidsboligen ligger. Utover normale egenandeler må derfor utgifter knyttet til gjesteinnbyggere i kommunen dekkes innenfor ordinær virksomhet.

Utvalget mener at prinsippet om at inntektene går til den kommunen der innbyggeren er folkeregistrert, og som er den kommunen som i det store og hele har ansvaret for tjenestetilbudet til innbyggeren, er et viktig prinsipp, som bør videreføres. Når finansieringen er knyttet til bostedskommunen tydeliggjør dette kommunens helhetlige ansvar for tjenestetilbudet til innbyggeren, og det vil være samsvar mellom finansieringen og hvilke innbyggere som har stemmerett i den enkelte kommune. Hvis inntektene i større grad skal følge brukeren til den kommunen vedkommende oppholder seg vil det kunne gi uklare ansvarsforhold innenfor dagens kommunesystem. Utvalget mener problemstillingene rundt gjesteinnbyggere som mottar tjenester i en annen kommune enn den kommunen som mottar inntekten, må løses innenfor rammene av dagens kommunesystem, ikke gjennom å endre hovedprinsippet for finansieringen av kommunesektoren.

Utvalget legger også vekt på prinsippet om at utgiftsutjevningen i inntektssystemet bare skal kompensere kommunene for kostnadsforskjeller de ikke selv kan påvirke. Kommunene legger i stor grad selv til rette for å ta imot gjesteinnbyggere for eksempel er det opp til den enkelte kommune å avgjøre om det skal legges til rette for utbygging av hytteområder i kommunen eller ikke. Etter utvalgets vurdering er det ikke rimelig å legge til grunn at et høyt antall fritidsboliger, og dermed også økt etterspørsel etter kommunale tjenester fra fritidsinnbyggere, er en ufrivillig kostnadsulempe som kommunen skal kompenseres for gjennom inntektssystemet.

Kommunene har ansvaret for å sørge for helse- og omsorgstjenester til alle som oppholder seg i kommunen, jf. oppholdsprinsippet i helse- og omsorgstjenesteloven. Dette omfatter blant annet tjenester som akuttberedskap, hjemmesykepleie og andre omsorgstjenester. Kostnadene til slike tjenester har trolig et begrenset omfang i dag, men omfanget vil kunne stige framover, for eksempel dersom hytteinnbyggere i økende grad oppholder seg på hyttene.

Etter utvalgets vurdering er dette en utfordring som bør løses utenfor inntektssystemet, da det vil kreve et helt annet system for at pengene følger brukerne enn det som ligger til grunn i dagens finansieringssystem. Utvalget anbefaler at man i en slik situasjon ser på mulighetene for å lage en oppgjørsordning mellom kommunene. Det må vurderes nærmere hvordan dette kan gjøres uten at ansvarsforholdene blir uklare eller at ordningen blir for administrativt krevende.

2. Om kommuners mulighet for å sette skattesatser på inntekts- og formueskatt, samt kommuners mulighet reelle mulighet til å påvirke egne inntekter.

Utvalget har vurdert om dagens system for inntektsutjevning er forenlig med kommunenes mulighet til å sette skattesatser på inntekts- og formuesskatten lavere enn maksimalsatsen. Utvalget mener primært at skattesatsene for skatt på inntekt og formue bør være faste satser, og at kommunene ikke bør ha mulighet til å endre disse. Utvalget mener imidlertid at kommunene bør ha reelle muligheter til å påvirke egne inntekter, og at dette bør kombineres med å øke kommunenes beskatningsfrihet innenfor eiendomsskatten.

Utvalget har vurdert om dagens system for inntektsutjevning er forenlig med kommunenes mulighet til å sette skattesatser på inntekts- og formuesskatten lavere enn maksimalsatsen. Utvalget mener primært at skattesatsene for skatt på inntekt og formue bør være faste satser, og at kommunene ikke bør ha mulighet til å endre disse. Utvalget mener imidlertid at kommunene bør ha reelle muligheter til å påvirke egne inntekter, og at dette bør kombineres med å øke kommunenes beskatningsfrihet innenfor eiendomsskatten.

3. Om inntekter som fordeles gjennom inntektssystemet står det blant annet.

De frie inntektene (skatteinntekter og rammetilskudd) omfordeles mellom kommunene gjennom inntektssystemet, for å utjevne forskjeller mellom kommunene og legge til rette for at alle kommuner skal kunne tilby likeverdige tjenester. I statsbudsjettet for 2022 er kommunenes frie inntekter anslått til 352,7 mrd. kroner, se tabell 4.2. Av dette utgjorde kommunenes inntekter fra inntekts-, formues- og naturressursskatt, samt eiendomsskatt 203 mrd. kroner. Skatteinntektene som inngår i inntektsutjevningen i inntektssystemet, er inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteyttere og naturressursskatt fra kraftforetak.

Sammenheng tjenesteproduksjon, effektivitet og inntekter

Både inntektene, tjenesteproduksjonen og effektiviteten i kommunal tjenesteproduksjon varierer mellom kommunene. Er det en sammenheng mellom disse størrelsene? De minste kommunene har i gjennomsnitt høyere inntekter enn landsgjennomsnittet, målt ved korrigerede frie inntekter, mens indikatorene for tjenesteproduksjonen i kommunene er relativt stabile på tvers av kommunestørrelse. Kommuner med høyere inntektsnivå kommer bedre ut på indikatorer som måler innsatsfaktorene i kommunal tjenesteproduksjon, som antall lærere per elev, men bildet er mer blandet når man også ser på innholdet i tjenestene, som for eksempel resultater på nasjonale prøver og legetilbud i institusjonsomsorgen. Effektivitetsanalysene tyder på at effektiviteten er høyest i større kommuner og i kommunene med de laveste inntektene, men siden det er relativt få kvalitetsindikatorer inkludert i disse analysene er det vanskelig å si om dette kun skyldes høyere effektivitet, eller om det også reflekterer forskjeller i kvalitet.

Det er også betydelige variasjoner i både inntektsnivå, tjenestetilbud og effektivitet mellom kommuner, også mellom kommuner med om lag samme størrelse og inntektsnivå. Det at variasjonen er stor innad i kommunegrupper kan tyde på at også andre forhold, slik som kapasitet, kompetanse og lokale prioriteringer, har stor betydning for variasjonene i tjenestetilbudet mellom kommunene. Samtidig kan resultatene fra effektivitetsanalysene tyde på at den samlede effektiviteten vil øke ved en jevnere inntektsfordeling mellom kommunene.

Selve inntektsutjevningen

Inntektsutjevningen utjevner delvis forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene. Kompensasjonsgraden angir hvor sterk utjevningen er. Inntektsutjevningen består av en symmetrisk utjevning på 60 pst., samt en tilleggskompensasjon til kommuner med

skatteinntekter på under 90 pst. av landsgjennomsnittet. Symmetrisk inntektsutjevning innebærer at kommuner med inntekter over et gitt referansenivå trekkes prosentvis like mye per innbygger, som det kommunene med inntekter under referansenivået blir kompensert med. Referansenivået er landsgjennomsnittet for skatteinntekter i kroner per innbygger. Kompensasjonsgraden på 60 pst., samt tilleggskompensasjonen for kommuner med skatteinntekter på under 90 pst. av landsgjennomsnittet, har vært uendret siden 2011.

4. Naturressursskatt:

I sammendraget står det følgende:

Mange kommuner har i dag høye inntekter fra vannkraft, havbruksfond og eiendomsskatt på kraft- og petroleumsanlegg. Disse inntektene, som ikke er en del av dagens inntektsutjevning, øker forskjellene mellom kommunene, og utfordrer kommunenes muligheter til å tilby likeverdige tjenester. Utvalget mener at flere av inntektsartene på siden av inntektssystemet bør omfattes av en moderat utjevning mellom kommunene. Utvalget mener at mottakerkommunene fortsatt skal sitte igjen med en betydelig del av disse inntektene, men at hensynet til likeverdige tjenester tilsier at deler av inntektene bør komme alle kommuner til gode. Utvalget anbefaler derfor at det innføres en egen, moderat utjevningsordning for disse inntektene, med en 10 pst. symmetrisk utjevning.

5. Om kostnadsnøkkel i forbindelse med psykisk utviklingshemmede står det blant annet:

Utvalgets forslag til ny kostnadsnøkkel gir en betydelig reduksjon i verdien av kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming. Dette er i tråd med resultatene fra flere ulike analyser de senere årene, og tilsier at dette kriteriet er vektet for høyt i dagens kostnadsnøkkel. Kriteriet har imidlertid stor betydning i dagens kostnadsnøkkel, og utløser et høyt beløp per person som inngår i kriteriet. Dette er den foreslåtte endringen i kostnadsnøkkel som omfordeler mest mellom kommunene. Endret vektning av kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming må ses i sammenheng med toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. Mange av mottakerne i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester telles også med som psykisk utviklingshemmet i kriteriet i inntektssystemet. I dag kommer verdien av dette kriteriet til fratrukk i beregningen av kommunens kompensasjon gjennom toppfinansieringsordningen. Når kriteriet får en lavere betydning i inntektssystemet vil dermed trekket i toppfinansieringsordningen bli lavere, og tilskuddet i kommunen får toppfinansieringsordningen vil øke tilsvarende. En reduksjon i verdien av kriteriet i inntektssystemet vil, etter utvalgets anslag, gi en økning i det øremerkede tilskuddet på om lag 2,3 mrd. kroner.

Vurdering

Denne 298-siders NOU-en er interessant lesning. Det anbefales en del forslag, og hvordan de ulike elementene «skrus noen knepp», er vist i den første tabellen i saksutredningen og virkningen for oss i Trysil er vist i den andre tabellen i saksutredningen.

Kommunedirektøren har på langt nær hatt nok tid og mulighet til et dypdykk i denne materien, så han må velge ut noen områder Trysil kan ha fokus på i en høringsuttalelse.

Generelt sies det at alderskriteriet er mer vektlagt i det nye forslaget. Videre vil utvalgets forslag til ny kostnadsnøkkel gi en betydelig reduksjon i verdien av kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming, og dette er den foreslåtte endringen i kostnadsnøkkel som omfordeler mest mellom kommunene.

Utvalgets forslag ser ut til å innebære en overføring fra distriktskommunene til de mest og nest mest sentrale kommunene. Utvalget omtaler de samlede virkninger av sine forslag på side 53:

Hvis vi ser på kommunene gruppert etter sentralitet kommer de mest og nest mest sentrale kommunene positivt ut med utvalgets forslag, mens de minst sentrale kommunene i sum kommer negativt ut.

En av vår tids store samfunnsendringer er den historisk høye sentraliseringen med stadig større del av befolkningen i sentrale strøk. Folk flytter fra de minste og minst sentrale kommunene og til de mest sentrale kommunene; byene. Det er bred politisk enighet om å motvirke denne sentraliseringen med ulike politiske virkemidler. Utvalgets forslag ser imidlertid ut til å flytte verdier fra distriktskommuner til sentrale strøk.

Utvalgets forslag ser også ut å svekke kommuneøkonomien i kommuner som trenger hver kommunale krone for å motvirke fraflytting.

Turistkommuner

Utvalget kommenterer at turistkommuner har utfordringer og kostnader knyttet til å gi velferdsgoder til deltidsinnbyggere. Men utvalget skriver videre at dette bør løses utenfor inntektssystemet.

En høringsuttalelse fra Trysil kommune bør bygge på dette. Denne bør ta for seg at det gis mulighet for typiske turistkommuner til å innføre turistskatt, eller en form for fellsgodefinansiering. Det forventes at reisemålsutvalget, som skal levere en innstilling i løpet av våren 2023, kommer med et forslag. En liten avgift knyttet til hver overnatting i kommersielle gjestesenger er vanlig i de fleste EU-land og det kunne også vært en enkel ordning å praktisere her i Trysil.

En annen måte å fordele kostnader på praktiseres i vårt naboland. I Sverige er det en form for oppgjørsordning for helsetjenester, der kommuner som gir helsetjenester/legetjenester til fritidsinnbyggere/turister kan sende regning til den kommunen som disse kommer fra for å få dette dekket.

Om kommuners mulighet for å sette skattesatser på inntekts- og formueskatt, samt kommuners mulighet reelle mulighet til å påvirke egne inntekter

Kommunedirektøren mener det ville være en for ambisiøs ordning dersom den enkelte kommune skulle sette skattesatser på inntekts- og formueskatt. Han mener likevel på samme måte som utvalget at den enkelte kommune bør få et større handlingsrom enn nå til selv å få sette satsen for eiendomsskatt. Dette er en av få inntektskilder en kommune selv kan bestemme. Kommunedirektøren mener at det enkelte kommunestyre vil forvalte et slikt ansvar på en god måte. Det kunne muligens være det samme taket som for tre år siden; 7 promille.

Selve inntektsutjevningen

Inntektsutjevningen består av en symmetrisk utjevning på 60 % samt en tilleggskompensasjon til kommuner med skatteinntekter på under 90 % av landsgjennomsnittet.

Kommunedirektøren mener at forskjellen på de tjenester norske kommuner er i stand til å gi sine innbyggere, blir større og større. Trysil er ikke av de kommunene som sliter mest her, men innslagspunktet for en utjevning har stor betydning i forhold til om kommuner vil være i stand til å gi et tilnærmet likt tilbud til sine innbyggere.

I Sverige er det nå for eksempel en mye mer ambisiøs utjevning der det gis full kompensasjon for forskjeller i utgiftsbehov og tilnærmet full kompensasjon (95 %) for forskjeller i beregnede skatteinntekter.

For å vise hva en omlegging av innslagspunkt vil bety så har Trysil rundt 82 % av landsgjennomsnittet i skatteinntekter. Med dagens ordning med et innslagspunkt på 60% blir vi kompensert opp på følgende måte:

$$0,6*0,18 + 0,35*0,08 = 13,6 \% + 82 \% = 95,6 \% \text{ av landsgjennomsnittet.}$$

Dersom vi justerer opp innslagspunktet til 75% får vi følgende regnestykke:

$$0,75*0,18 + 0,08*0,35 + 0,82 = 98,3 \% \text{ av landsgjennomsnittet.}$$

Kommuner med store skatteinntekter fra for eksempel kraftverk, personlige skatteyttere mm, vil selvsagt være imot en slik ordning. I Trysil er vi på ingen måte dårligst stilt med dagens innslagspunkt, men kommunedirektøren mener at det bør til en større utjevning for å sikre at innbyggere i Norge gis et noenlunde likt velferdstilbud. Han foreslår derfor at innslagspunktet heves til 75 %.

Naturressursskatt

Her er det et helt nytt prinsipp som innføres. Dette har vært kommunenes ressurser. Det legges her opp til at staten tar over styring og kan omfordele inntekter. Om dette nye prinsippet først blir innført, der staten tar og omfordeler 10 %, kan det lett være at nye satser kommer etter hvert, og kommunene mister store deler av inntektene fra sine naturressurser.

Kostnadsnøkkel i forbindelse med psykisk utviklingshemmede

Her har det blitt en stor endring fra gjeldende kostnadsnøkkel til forslag til ny. Her har man gått fra en faktor på 0,0491 til 0,0177. Om dette blir innført, vil det slå negativt ut for Trysil og mange andre kommuner. Kommunedirektøren kan se at det er behov for en justering her, men synes justeringen er stor. Det er vanskelig for en lekmann å si hva en vekting burde være, men en så stor overgang vil være krevende for mange kommuner å takle. En halvering synes kanskje å være nok, eventuelt må en infasing av ny vekting skje over noen år.

Det kunne vært mange punkter å ta tak i og gi en høringsuttalelse til, men kommunedirektøren anbefaler i alle fall at følgende punkter spilles inn:

Økonomiske konsekvenser

Slik utvalgets forslag er lagt fram vil det føre til at Trysil kommune får rundt 9 millioner kroner mindre i årlige overføringer via rammetilskuddet. De faktorene som utvalget har vektlagt på en ny måte trenger nødvendigvis ikke være feil, men kommunedirektøren mener at en del andre vesentlige prinsipper bør sees på for å lage en enda bedre inntektsutjevning mellom kommunene, slik at innbyggere i Norge får et tilnærmet likeverdig offentlig velferdstilbud.

Administrative konsekvenser

Ingen

Konsekvenser for folkehelsen

Ingen

Konsekvenser for bostedsattraktivitet

Det fremlagte forslaget vil medføre en omfordeling fra mindre utkantkommuner til bedre økonomisk rustede sentralt plasserte kommuner. Dette vil på sikt føre til en lavere bostedsattraktivitet i utkantkommuner, da kommunene vil slite med å gi gode velferdstilbud.

Konklusjon

Utvalget kommenterer at turistkommuner har utfordringer og kostnader knyttet til å gi velferdsgoder til deltidsinnbyggere. Men utvalget skriver videre at dette bør løses utenfor inntektssystemet.

Trysil kommune ber derfor om at typiske turistkommuner, når reismålsutvalget har levert sin innstilling 31.3.2023, får innføre en turistskatt eller en form for fellesgodefinansiering.

Trysil kommune ber også om at det opprettes en oppgjørsordning for helsetjenester, der kommuner som gir helsetjenester/legetjenester til fritidsinnbyggere/turister kan sende regning til den kommunen disse har bostedsadresse for å få dekket disse kostnadene. Dette på samme måte som det betales for gjesteelever mellom kommuner.

Trysil kommune mener at kommuner selv bør fastsette satsen for eiendomsskatt innenfor et tak på 7 promille.

Trysil kommune mener innslagspunktet for den symmetriske utjevningen av inntektsutjevningen bør heves fra 60 % til 75 %. Dette for at kommuner skal ha større muligheter til å gi likeverdige velferdstjenester.

Trysil kommune er imot det nye prinsippet der staten innfører en naturressursskatt og kan omfordele 10 % av det kommunene har fått som en kompensasjon for å stille naturressurser til disposisjon.

Trysil kommune har en viss forståelse av at det må gjøres noe med kostnadsnøkkelen som omhandler psykisk utviklingshemmede. Trysil kommune foreslår at vektingen halveres. Om nøkkelen skal justeres så mye som det er foreslått, må kommunene gis tid til å omstille seg med en gradvis innfasing.